

Keresztnév:

Vezetéknév:

**Certifikált mérés feladatlapja
magyar nyelvből és irodalomból
Certifikačný test z maďarského
jazyka a literatúry**

**Celoslovenské testovanie
žiakov 9. ročníka ZŠ**

T 9-2010

Kedves tanulók,

a magyar nyelvi és irodalmi feladatlapot kaptátok kézhez. A feladatlap két kiinduló szöveget és 20 kérdést tartalmaz. A kiinduló szövegeket és az utasításokat is figyelmesen olvassátok el.

A teszt megoldására 50 perc áll rendelkezésetekre.

Minden helyes válasz 1 pontot ér. Értékelni csak azokat a válaszokat fogjuk, amelyeket a válaszadó lapon helyesen tüntettetek fel.

Sok sikert kívánunk.

Tesztforma: A

Azonosító szám: 5301

1. kiinduló szöveg

Egy gondolat bánt engemet:
Ágyban, párnák közt halni meg!
Lassan hervadni el, mint a virág.
Amelyen titkos féreg foga rág,
Elfogyni lassan, mint a gyertyaszál,
Mely elhagyott, üres szobában áll.
Ne ily halált adj, istenem,
Ne ily halált adj énnekem!
Legyek fa, melyen villám fut keresztül,
Vagy melyet szélvész csavar ki tövestül,
Legyek kőszirt, mit a hegyről a völgybe
Eget-földet rázó mennydörgés dönt le... -
Ha majd minden rabszolga-nép
Jármát megunva síkra lép
Pirosló arccal és piros zászlókkal
És a zászlókon eme szent jelszóval:
„Világszabadság!”
S ezt elharsogják,
Elharsogják kelettől nyugatig,
S a zsarnokság velök megütközik:
Ott essem el én,
A harc mezején,
Ott folyjon az ifjui vér ki szivembül,
S ha ajkam örömteli végszava zendül,
Hadd nyelje el azt az acéli zörejt,
A trombita hangja, az ágyudörejt,
S holttestemen át
Fújó paripák
Száguldjanak a kivivott diadalra,
S ott hagyjanak engemet összetiporva. –
Ott szedjék össze elszórt csontomat,
Ha jön majd a nagy temetési nap,
Hol ünnepélyes, lassu gyász-zenével
És fátyolos zászlók kíséretével
A hősokeket egy közös sírnak adják,
Kik érted haltak, szent világszabadság!

Az 1. kiinduló szöveghez a 01 – 05. kérdések tartoznak.

01. Nevezzük meg, melyik irodalomtörténeti korszakban élt a kiinduló szöveg szerzője!

- A** barokk
- B** reneszánsz
- C** reformkor
- D** felvilágosodás

02. Döntsük el, a felsorolt személyek közül ki nem olvashatta a szövegként idézett költeményt!

- A** Boncza Berta
- B** Szendrey Júlia
- C** Losonczy Anna
- D** Mauks Ilona

03. Válasszuk ki, melyik állítás érvényes a kiinduló szöveg műfajára!

- A** bánatos, lemondó hangú költemény
- B** szenvedélyes hangú, csapongó lírai költemény
- C** elmés igazságot vagy találó gúnyt csattanósan kifejező költemény
- D** emelkedett hangú, magasztos tárgyú terjedelmes költemény

04. Döntsük el, milyen költői kifejezőeszköz található a kiinduló szöveg aláhúzott sorában!

- A** metafora
- B** költői hasonlat
- C** megszemélyesítés
- D** oximoron

05. Döntsük el, milyen típusú szóösszetétel a kiinduló szövegben található *mennydörgés* szó!

- A** alárendelt, birtokos jelzős
- B** mellérendelt, ikerszó
- C** alárendelt, minőségjelzős
- D** alárendelt, tárgyas

2. kiinduló szöveg (Hunyadi) Mátyás

Hunyadi Mátyás túszként került Prágába, és V. László halála után is ott maradt Podjebrád György cseh kormányzó, később király foglyaként. Politikai „sakkfigurának” szánták, mint a középkor megannyi uralkodóját. Cillei Ulrik, Erzsébet nevű lányát kívánta feleségül adni hozzá, még zsenge kamaszkorában. Prágából Podjebrád György azzal a feltétellel engedte szabadon Mátyást, hogy feleségül vette vele Katalin nevű lányát. Amikor Szilágyi Mihály, Mátyás nagybátyja, Mátyást királlyá választotta, abban reménykedett, hogy mint kormányzó majd ő uralkodik helyette. Még a művelt Vitéz János érsek is hatalmat remélt tőle. Úgy látszik, senki sem ismerte igazán az okos Mátyást, aki erős jellem volt, s úgy cselekedett, ahogyan azt a királytól az ország elvárta. Előbb a hatalmaskodó főurakat zabolázta meg. Bátyja gyilkosainak egyikét, Garai nádort leváltotta, Vitéz Jánost csak az egyházi ügyekbe hagyta beleszólni, a makacs nagybácsit, Szilágyi Mihályt pedig várfogságra ítélte, amikor ellene lázadt. A régi főurak helyett a középnemeseket bízta meg magas tisztségekkel.

Állítják Mátyásról azt is, hogy főlöszleges hódító háborúkat folytatott, holott erős birodalmat kívánt létrehozni az egyre fenyegetőbb török veszedelem ellen. Ezért állította fel a híres fekete sereget, amelyben olyan kiváló vitézek szolgáltak, mint Magyar Balázs és Kinizsi Pál. Mátyás az országban új közigazgatási rendet vezetett be, amelyben nagy szerepe volt a királyi kancelláriának és a bíraskodásnak.

Nagy pártfogója volt a művészeteknek. Uralkodása idején nyílt meg 1467-ben Pozsonyban az Academia Istropolitana nevű egyetem, amely 1490-ig működött. Udvarában élt a híres olasz humanista történétíró, Antonio Bonfini, aki a király megbízásából írta meg a magyarok történetét. Mátyás híres könyvtára volt a Corvina (Bibliotheca Corvina), amely abban az időben a leggazdagabb uralkodói könyvtárak közé tartozott. Kezdetben a király barátja volt első nagy költőnk, Janus Pannonius is.

Mátyás király a legkisebb ellentmondást sem tűrte el, így aztán nem csoda, hogy a hozzá legközelebb álló hívei is összeesküdtek ellene.

Műveltségét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy kitűnően írt és olvasott latinul, s a latinon kívül szinte országa minden népének nyelvén igen jól beszélt.

(Csicsay Alajos: *Királyok, fejedelmek, kormányzók*. Lilium Aurum, Dunaszerdahely, 2000, adaptált szöveg)

A 2. kiinduló szöveghez a 06 – 10. kérdések tartoznak.

06. A kiinduló szöveg alapján melyik állítás nem igaz Mátyás királyra?

- A** Hódító háborúkat folytatott.
- B** A hozzá legközelebb álló hívei is összeesküdtek ellene.
- C** A középnemesek helyett a régi főurakat bízta meg magas tisztségekkel.
- D** Úgy cselekedett, ahogyan a királytól az ország elvárta.

07. Határozzuk meg, mit jelent a kiinduló szöveg alapján a *megzabolázni* szó!

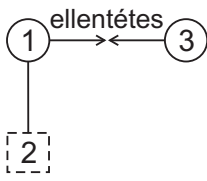
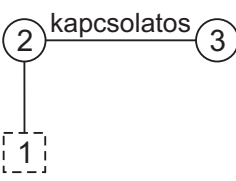
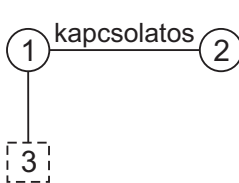
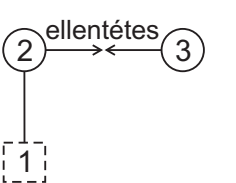
- A** megfenyegetni
- B** megfegyelmezni
- C** megbüntetni
- D** leváltani

08. Válasszuk ki, hogy a kiinduló szöveg alapján miről írt a humanista történetíró, Bonfini a király megbízásából!

- A** a királyi család történetéről
- B** a magyarok történetéről
- C** a király győzedelmes csatáiról
- D** a magyar királyok életéről

09. Melyik szerkezeti ábra illik a kiinduló szövegben található mondatra?

„Állítják Mátyásról azt is, hogy fölösleges hódító háborúkat folytatott, holott erős birodalmat kívánt létrehozni az egyre fenyegetőbb török veszedelem ellen.“

- A** **C**
- B** **D**

10. A kiinduló szövegben található igék közül melyik műveltető ige?

- A** *(feleségül) vetette*
- B** *hagyta (beleszólni)*
- C** *állította (fel a híres fekete sereget)*
- D** *engedte (szabadon)*

11. Állapítsuk meg, hogy az idézett mondatban melyik az állítmány!

„Hát valóban pörköltmaradék volt az.“

- A** az volt
- B** pörköltmaradék
- C** volt
- D** pörköltmaradék volt

12. Határozzuk meg, hogy az alábbi lehetőségek közül melyik tartalmazza kizárólag az *Árvácska* című műben előforduló szereplők nevét!

- A** Állami Árvácska, Darabos Jóska, Zsaba Mária, Verő
- B** Szennyes Ferenc, Dudás Rózsika, Verő Diti, Kadarcs István
- C** Dudásné, Csöre, Pósalaky úr, Szennyes Ferenc
- D** Sarudy Pál, Kadarcs István, Zsaba Mária, Darabos Jóska

13. Melyik mondat felel meg a választékos nyelvhasználat követelményeinek?

- A** Cukrot is szoktok tenni a szilvalekvárba?
- B** Ha több lenne a pénzem, többet vásárolnák.
- C** Nézz szemben a következményekkel!
- D** Velem tarthat-e Teca az edzésre?

14. Mely szóelemekből épül fel a *tartogatja* szó?

- A** szótő, kötőhang, képző, igei személyrag
- B** szótő, képző, tárgyrag
- C** szótő, kötőhang, igei személyrag, képző
- D** szótő, képző, a múlt idő jele, tárgyrag

15. A felkínált lehetőségek közül műfaj tekintetében melyik a kakukktojás?

- A** Írói érdem
- B** A franciaországi változásokra
- C** Huszt
- D** A XIX. század költői

16. Döntsük el, hogy a felsorolt szavak közül melyiket írjuk a szóelemzés elve szerint?

- A** megannyi
- B** Podjebrád György
- C** számtalan
- D** műveltség

17. Melyik állítás igaz?

- A** Jókai Mór a 20. századi magyar irodalom első felének képviselője.
- B** Juhász Gyula első verse a Diétai Magyar Múzsza című irodalmi lapban jelent meg.
- C** Karinthy Frigyes ismert hőisével, Novák tanár úrral a Tanár úr kérem című művében találkozhattunk.
- D** Ady Endre az Őrizem a szemedet című versét feleségéhez, Boncza Bertához írta.

18. Melyik szóban található írásban jelöletlen teljes hasonulás?

- A** feltétellel
- B** nagybátyja
- C** állítják
- D** bizonyítja

19. Az alábbi csoportok melyike tartalmazza azt a két művet, mely nem ugyanazon irodalmi korszakban keletkezett?

- A** Himnusz, Csongor és Tünde
- B** Cirkusz, Édes Anna
- C** Fogságom naplója, Zsugori uram
- D** Dózsa György unokája, Iszony

20. Állapítsuk meg a *vénülő* szó szófaját!

- A** melléknév
- B** befejezett melléknévi igenév
- C** folyamatos melléknévi igenév
- D** beálló melléknévi igenév

Vége a tesztnek.

Vyhlásenie o autorstve

Toto dielo a jeho obsah (vrátane grafickej úpravy a usporiadania) je chránené autorským právom podľa zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov.

Nositelom majetkových práv k autorskému dielu je Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania, ktorý je oprávnený vykonávať tie majetkové práva k dielu, ktoré sú vyhradené.

Na každé použitie tohto diela, najmä na vyhotovenie jeho rozmnoženiny, verejné prezentovanie a rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny predajom alebo inou formou prevodu vlastníckeho práva a spracovanie diela je potrebný predchádzajúci písomný súhlas NÚCEM-u.

Akékoľvek použitie diela bez súhlasu NÚCEM-u môže mať za následok postihnutie občianskoprávnou alebo trestnoprávnou cestou, vznik zodpovednosti za škodu spôsobenú nositeľovi majetkových práv alebo autorovi v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka a Trestného zákona, prípadne uplatnenie iných práv NÚCEM-u vyplývajúcich mu z autorského zákona a iných právnych predpisov.